

Sağlıkta afiliasyonun hikayesi

Prof. Dr. Mustafa Samastı

Cerrahpaşa Tıp Fakültesinden 1975 yılında mezun oldu. Aynı Fakültenin Mikrobiyoloji ve Enfeksiyon Hastalıkları Anabilim Dalı'nda 1979 yılında uzman olarak kariyerine devam etti. 2009 yılında Anabilim Dalı Başkanı oldu. 2011 yılında İstanbul Medeniyet Üniversitesi Tıp Fakültesi Kurucu Dekanı olarak görevlendirildi. 2015 yılında İstanbul Medeniyet Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıbbi Mikrobiyoloji Anabilim Dalı kadrosuna geçerek 2. dönem dekanlık görevine devam etti. 2018 yılında yaş haddinden emekli oldu. Halen aynı üniversitede sözleşmeli öğretim üyesi olarak çalışmaktadır.

Ülkemizde tıpta uzmanlık eğitimi ve onunla yakın ilişkili afiliasyon konusu gerek mevzuat gerekse uygulamalardan kaynaklanan sorunlarla gündeme taşınmaktadır. Her iki konunun temelinde alışılmış, yerleşmiş yanlışların bulunması sorunların doğru algılanmasını engellemekte, çözümünü imkânsız hale getirmektedir. Kurum ve kuruluşların yetki ve sorumluluklarını tanımlayan kanun maddeleriyle yasal çerçeve (meşruiyet) arasında da çelişkiler bulunabilmektedir. Örneğin Sağlık Bakanlığı bir yükseköğretim kurumu olmadığı halde, Anayasa'ya uygun olmayan bir şekilde yasa ile doktora eşdeğeri bir yükseköğretim sayılan tıpta uzmanlık eğitiminde yetkilendirilmiştir. Anayasa'nın 131. maddesi yüksek öğretimle ilgili yetkileri (Türk Silahlı Kuvvetleri ve Emniyet Teşkilatı'na bağlı yükseköğretim kurumları dışında) tamamıyla YÖK'e vermiştir. Anayasa'nın 132. maddesinde Türk Silahlı Kuvvetleri ile Emniyet Teşkilatı'na bağlı yükseköğretim kurumlarının özel kanun hükümlerine tabi olduğu belirtilmiştir. Bu istisna kurumlar arasında ne Sağlık Bakanlığı ne de eğitim ve araştırma hastaneleri yer almaktadır. Yükseköğretim Kanunu'nda yer alan tıpta uzmanlık eğitiminin Sağlık Bakanlığı tarafından belirlenen esaslara göre yürütülen bir yükseköğretim olduğu hükmü bu kanundan sonra çıkarılmış olan Anayasa ile uyumlu hale getirilmelidir. Diğer yandan, benzer yetki ve sorumlulukların aynı anda birbirinden farklı kurumlara, kişilere verilmesi uygulama alanında ciddi yetki çakışması ve çatışmalara yol açmaktadır.

Tıpta uzmanlık eğitimi ve afiliasyon bu durumun birbiriyle de ilişkili iki tipik örneğidir. Temelde yer alan yanlışları düzeltmeden uygulama alanında, çatıda baş gösteren sorunlara çözüm üretmek mümkün değildir. Nitekim 10 yılı bulan afiliasyon tecrübesine, yasal düzenleme ve pek çok yönetmelik değişikliğine rağmen çatı sorunlarında mesafe alınamamış olup sorunlar büyük bir istikrarla varlığını sürdürmektedir.

Danıştay Birinci Dairesinin 2005 yılında hazırlanan Tıpta Uzmanlık Tüzüğü (TUK) tasarısıyla ilgili verdiği kararda (2006/545) mevcut çelişki öz olarak şu şekilde dile getirilmiştir: "Tıpta uzmanlık bir yükseköğretimdir ve yükseköğretimle ilgili kurum YÖK'tür. Eğitim şartlarını Sağlık Bakanlığı tek başına belirleyemez. Üniversitelerin tıp fakültelerince de verilmekte olan uzmanlık eğitiminde Sağlık Bakanlığını tek düzenleyici kurum kabul etmek, gerek 1982 Anayasası gerekse 2547 sayılı Kanun'a aykırıdır. Hiç kimse kaynağını anayasadan almayan bir yetkiyi kullanamaz."

Tıpta uzmanlık eğitiminde Sağlık Bakanlığı ve TUK'un rolü koordinasyon ve düzenleme olarak kabul edilse dahi, Eğitim ve Araştırma Hastanelerinin tıpta uzmanlık eğitimi vermelerini Anayasa ile bağdaştırmak hiç mümkün değildir. Zira Eğitim ve Araştırma Hastaneleri YÖK'e göre yükseköğretim kurumu sayılmamaktadır. Ancak Sağlık Bilimleri Üniversitesi çatısı altında birleştirilmeleri ile eğitim ve araştırma hastanelerinin bu eksikliği defakto bir şekilde giderilmiş sayılmaktadır

Afiliasyon, kurumlar arasında ortak amaçlar doğrultusunda birliktelik ve iş birliğinin sağlanmasıdır. Dünyada çeşitli alanlarda ve farklı şekillerde afiliasyon uygulamaları bulunmaktadır. Bu makede esas olarak Sağlık Bakanlığına bağlı hastanelerle üniversitelerin sağlıkla ilgili birimleri arasındaki afiliasyonlar ele alınacak, kısmen de sağlık alanındaki diğer afiliasyonlara değinilecektir.

Afiliasyona Niçin İhtiyaç Oluşturdu?

1933 reformuyla İstanbul Üniversitesinin kurulmasıyla birlikte Tıp Fakültesi Haydarpaşa'dan İstanbul yakasına (Beyazıt) taşınmış, klinik ihtiyacının karşılanması için de Belediye ve Özel İdareye ait hastanelerden (Haseki, Cerrahpaşa, Şişli, Gureba, Bakırköy gibi) yararlanılması yoluna gidilmiştir. Ülkemizdeki bu ilk afiliasyon uygulaması Çapa ve Cerrahpaşa kampüsleri tamamlanincaya kadar uzun yıllar sorunsuz devam etmiştir.

Mevzuata göre ülkemizde tıpta uzmanlık eğitimi tıp fakülteleriyle Sağlık Bakanlığı eğitim ve araştırma hastanelerinde verilmektedir. Bu ikili yapı uzmanlık eğitimi açısından gerek eğitici kadrosu gerekse kurumsal kültür ve nitelik bakımından yıllar boyu tartışma konusu olmuştur. Bir yandan şeflik sisteminde var olan sıkıntılar ve eğitici kadro yetersizlikleri, bir yandan da çok sayıda yenilerinin açılmasıyla tıp fakültelerinin çoğalması sorunların daha bir görünür hale gelmesine neden olmuştur. Bakanlık tarafında zaten yetersiz olan eğiticilerin üniversite kadrolarına geçmeye başlaması eğitim ve araştırma

hastanelerinin birçoğunda uzmanlık eğitimini aksatmaya başlamıştır. Esasında bir yükseköğretim olan tıpta uzmanlığın yükseköğretim kurumları dışında verilmesi da Anayasa ve YÖK kanununa aykırı düşmektedir. Diğer yandan yeni kurulan tıp fakültelerinin birçoğunun henüz hastanesinin olmayışı, mevcut olanların da akademisyenlerin sayısına oranla yetersiz kalması her iki taraf için de ortak kullanım ve iş birliğini gerekli kılmıştır. Böylece üniversitenin insan gücü ile eğitim ve araştırma hastanelerinin teknik imkanlarının dengeli, verimli kullanımı hedeflenmiştir. Afiliasyon doğru uygulandığında iki taraf için de çok ciddi avantajlar sunmaktadır. Bakanlık hastanesi için insan kaynağı, eğitim ve araştırma yapısının güçlenmesi, hizmet kalitesinin yükselmesi; üniversite içinse ek yatırım, bina, teknik ve tıbbi donanım ihtiyacıyla işletme sorununa çözüm sağlaması önem taşımaktadır. Her iki tarafın bu iş birliğinden yararlanması, temel görev ve sorumlulukların aksatılmaması esastır.

Sağlık Bakanlığı ile üniversiteler arasında ilk afiliasyon 2009 yılında bir protokolle Sakarya Üniversitesi ile yapılmış, bunu Rize, Marmara, Erzincan, Ahi Evran gibi üniversiteler izlemiştir. 30.01.2010 tarihinde 3359 sayılı Sağlık Hizmetleri Temel Kanunu'na ek madde 9 eklenerek yasal düzenleme yapılmış, 8.01.2011 tarihinde ilk afiliasyon yönetmeliği yayınlanmıştır. 2 Kasım 2011 tarihli 663 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile de Sağlık Bakanlığı'nın akademik bir karşılığı olmayan klinik/laboratuvar şef ve şef yardımcısı kadroları kaldırılarak bunun yerine birer yıllık görevlendirmelerle eğitim sorumlusu ve idari sorumluların atanması öngörülmüştür.

3359 sayılı kanunun Ek 9'uncu maddesinde büyükşehir olan iller dışındaki illerde eğitim ve araştırma hizmetlerinin Sağlık Bakanlığı EAH veya üniversite sağlık uygulama ve araştırma merkezlerinden (SUAM) yalnızca biri tarafından verileceği hükme bağlanarak ülkemiz için devrim niteliğinde bir adım atılmış ise de, bu önemli ve isabetli karar, daha sonra yapılan bir hamle ile (27.03.2015 tarih ve 6639 sayılı Kanun ile Sağlık Bilimleri Üniversitesinin kurulması) uygulanır olmaktan çıkarılmış, adeta sorunun çözümü betona gömülmüştür. Daha önce bir tıp fakültesiyle en fazla iki eğitim ve araştırma hastanesi afiliye olabilirken yapılan yönetmelik değişikliğiyle bu sınır kaldırılmış, diğer üniversitelerle afiliye

17 Ekim 2017 tarihinde Sağlık Bakanlığı ile Sağlık Bilimleri Üniversitesi arasında "Afiliasyon Protokolü" imzalandı.

olmamış tüm eğitim araştırma hastaneleri (58 adet) Sağlık Bilimleri Üniversitesi çatısı altında birleştirilerek dünyada eşi benzeri olmayan bir model ortaya konmuştur.

Özel Hastanelerle Vakıf Üniversitelerinin Afiliasyonu

Bünyesinde tıp veya diş hekimliği fakültesi olan vakıf üniversitelerinden sağlık uygulama ve araştırma merkezi (SUAM) bulunmayan veya yeterli kapasite ve eğitim altyapısı olmayanlar özel hastanelerle iş birliği yapabilmektedir. Bu iş birliği özel hastanelere önemli avantajlar kazandırmaktadır. Bunlar arasında uzmanlık dalı ilavesi, ek kadro alabilme ve üniversite hastanesi niteliğinde kabul edilme sayılabilir. Ancak bu konuda da YÖK, SB ve SGK arasında mevzuat ve yetki karmaşası yaşanmaktadır. YÖK'ün 19.04.2012 tarihinde çıkarmış olduğu "vakıf yükseköğretim kurumları ile özel hastanelerin iş birliğine ilişkin usul ve esaslar" ile özel hastaneler üniversite hastanesi vasfı kazanmıştır. Ancak 28.05.2015 tarihli YÖK Genel Kurul Kararı ile bu usul ve esaslarda değişikliğe gidilerek "üniversite hastanesi" niteliğine dair hüküm ve bununla ilişkili SGK anlaşması mecburiyeti kaldırılmıştır. Bunun üzerine SGK afiliasyon yapmış olan 5 hastanelerin sözleşmesini tek taraflı iptal etmiş ise de bu hastaneler mahkeme yoluyla yürütmeyi durdurup statülerini devam ettirmişlerdir. SGK 18.06.2016 tarihli Sağlık Uygulama Tebliği (SUT) değişikliği ile afiliye özel hastanelerin geri ödeme esaslarını yeniden üniversite hastanesine göre düzenlemiştir. 20.08.2016 tarihinde 3359 sayılı Sağlık Hizmetleri Temel Kanunu'na konulan Ek 15. madde ile vakıf üniversiteleri ile özel hastaneler arasındaki afiliyona ilişkin usul ve esasların YÖK'ün görüşü alınarak Sağlık Bakanlığı tarafından belirleneceği hükme bağlanmıştır.

Önceki dönemlerde vakıf üniversiteleriyle kamu hastaneleri arasında tıp ve sağlık alanında öğrenim gören öğrencilerin klinik eğitimleri için protokoller yapılmış ise de bu uygulamaların yeterince verimli olduğunu söylemek mümkün değildir. Zira hastanedeki uzmanların bu konuda eğitim almaları gerekliliği yanında yoğun hizmet yükleri nedeniyle de öğrencilere yeterli zaman ayırmaları pek mümkün olamamıştır. Dünyada ve ülkemizde uygulanan bir başka afiliasyon şekli önde gelen uluslararası sağlık kuruluşlarıyla yapılan afiliasyonlardır. Bu şekilde afiliye kurumdan operasyonel destekle modellenen yapılar hastanelerin hizmet ve kalite standartları yükseltilerek marka değeri artırılmaktadır.

Afiliasyon Sorunlarının Temel Nedenleri

Cumhuriyetin kuruluşundan günümüze kadar tıpta uzmanlık eğitimi başta olmak üzere sağlık eğitiminde yetki ve sorumluluk açısından birbiriyle çakışan ve de bunun doğal sonucu olarak birbiriyle çatışan iki farklı eksen (Sağlık Bakanlığı ve üniversiteler) olagelmıştır. 1928 tarih ve 1219 sayılı "Tababet ve Şuabatı San'atlarının Tarz-ı İcrasına Dair Kanun" diplomaların onaylanmasının yanı sıra "tıpta uzmanlık tüzüğü" çıkarma yetkisini de Sağlık Bakanlığına vermiştir. 1973 tarihli Uzmanlık Tüzüğünde ilk olarak "Tababet Uzmanlık Kurulu" bir tüzük maddesi olarak Sağlık Bakanlığı tarafından oluşturulmuştur. Bu kurul düzenli bir şekilde görev yapmamış, uzmanlık eğitimiyle ilgili kurumlar arasında uyum ve koordinasyonu sağlayamamıştır.

2000 yılında Uzmanlık Tüzüğünde yapılan değişiklikle "Tıpta Uzmanlık Kurulu (TUK)" oluşturulmuş ise de Danıştay tarafından TUK'un yasayla kurulması gerektiği gerekçesiyle yürütmesi durdurulmuştur. 4 Nisan 2007 tarihinde 1219 sayılı Kanun'un 9'uncu

Mevzuata göre ülkemizde tıpta uzmanlık eğitimi tıp fakülteleriyle Sağlık Bakanlığı eğitim ve araştırma hastanelerinde verilmektedir. Bu ikili yapı uzmanlık eğitimi açısından gerek eğitici kadrosu gerekse kurumsal kültür ve nitelik bakımından yıllar boyu tartışma konusu olmuştur. Bir yandan şeffik sistemde var olan sıkıntılar ve eğitici kadro yetersizlikleri, bir yandan da çok sayıda yenilerinin açılmasıyla tıp fakültelerinin çoğalması sorunların daha bir görünür hale gelmesine neden olmuştur.

maddesinde değişiklik yapılarak "Sağlık Bakanlığının sürekli kurulu niteliğinde Tıpta Uzmanlık Kurulu teşkil olunmuştur" hükmü getirilmiştir. 18 Temmuz 2009'da "Tıpta ve Diş Hekimliğinde Uzmanlık Eğitimi Yönetmeliği" yayınlanmıştır. Böylece anayasanın YÖK'e vermiş olduğu yetkiler hiçbir yetki aktarımı yapılmaksızın TUK vasıtasıyla Sağlık Bakanlığına bırakılmıştır.

Anayasaya göre, özel yükümlere tabi olan Türk Silahlı Kuvvetleri ve Emniyet Teşkilatına bağlı yükseköğretim kurumları dışında, yükseköğretimle ilgili bütün

yetkiler YÖK'e verilmiştir. İstisna tutulan kurumlar arasında Sağlık Bakanlığı bulunmadığı gibi Anayasa'da herhangi bir yetki devrinden de söz edilmemiştir. 2547 sayılı YÖK kanununda tıpta uzmanlık yükseköğretim olarak nitelenir ve ayrıca doçentlik şartı olarak doktora eşdeğeri sayılır. 1981 tarihli YÖK Kanunu'nda geçtiği şekliyle tıpta uzmanlık "Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı tarafından düzenlenen esaslara göre yürütülen ve tıp doktorlarına belirli alanlarda özel yetki sağlamayı amaçlayan bir yükseköğretimdir" hükmü daha sonra çıkarılmış olan 1982 Anayasasıyla uyumlu değildir. Bu uyumun sağlanması da anayasal bir gerekliliktir.

Afiliasyon Yönetmelikleri (Yanıfta İstikrar)

Afiliasyon bir yandan tıpta uzmanlık eğitiminde Sağlık Bakanlığı cephesinde ortaya çıkan sorunlara çözüm sunarken aynı zamanda Bakanlığın yetkilerini karşı tarafın hukukunu gözetmeksizin tek yanlı kullanmasıyla da üniversite açısından sorun haline dönüşmektedir.

Afiliasyonla hedeflenen eğitim, araştırma ve hizmet misyonunun uygun şekilde gerçekleştirilmesinde üniversitenin primer rol oynaması gerekir. Kurumların birbirine dayatmada bulunmaksızın ilgili yönetmelik Sağlık Bakanlığı ve YÖK arasında eşit şartlarda, kurumsal dengeler gözetilerek çıkarılmalıdır. Ne yazık ki her seferinde bu yetki tek taraflı şekilde Sağlık Bakanlığı tarafından üniversitenin misyonu gözetilmeden kullanılmıştır. Nitekim yasa gereği YÖK ve Sağlık Bakanlığı tarafından birlikte çıkarılması gereken 2014 yılı yönetmeliği tek taraflı hazırlandığı gerekçesiyle Danıştay tarafından iptal edilmiştir. İptal gerekçesinde şu hususa dikkat çekilmiştir: "Birlikte kullanım ve iş birliğine ilişkin yöntem, ilke ve kuralların nasıl olacağı yasal bir şekilde belirlenme-

miştir. Üniversitenin bilimsel özerkliğini, idari yapılanmasını, görev ve sorumluluklarını doğrudan etkileyen ve üniversite personelinin hukuki statüsünü ve özlük haklarını ilgilendiren bir konuda düzenleme yapma yetkisinin hiçbir ilke ve kural konmaksızın tamamen Sağlık Bakanlığı'na bırakılması bu konudaki yasama yetkisinin fiilen Sağlık Bakanlığı'na devredilmesi anlamına gelir." Bu derece anlamlı bir uyarının dikkate alınması yerine 3359 sayılı kanunun ek 9'uncu maddesinde yapılan değişiklikle (20.08.2016-5745/39 md.) yönetmelik çıkarma yetkisi tamamen Sağlık Bakanlığı'na bırakılmıştır. 2016, 2017 ve son olarak 2018'de yapılan tüm değişikliklere rağmen afiliasyon yönetmeliğinde üniversite aleyhine yer alan çelişkiler bir türlü giderilmediği gibi Sağlık Bilimleri Üniversitesinin de bu alana girmesiyle büsbütün karmaşık bir hal almıştır.

Sağlık Hizmetleri Temel Kanunu'na dayanarak hazırlanmış olan bu yönetmelikler üniversite için bağlayıcı olan mevzuat hükümlerini göz ardı etmektedir. Bu konuda Anayasa ve kanunla sorumluluk üstlenmiş olan YÖK adeta devre dışı bırakılmıştır. Eğitimden dekan sorumlu olduğu halde bununla açık ve çelişkili şekilde eğitim programlarını yürütecek olan program yöneticilerinin atanması ve eğitimle ilgili her türlü tedbiri alma yetkisi başhekimine verilmiştir. Çok açık bir ifadeyle bu yönetmelik çerçevesinde tıp fakültesi dekanı adeta başhekimin danışmanı ve Sağlık Bakanlığınca yürütülmekte olan tıpta uzmanlık eğitimine ait prosedürlerin takipçisi bir büro amiri konumuna sokulmuştur.

Yükseköğretim Kanunu ve Akademik Teşkilat Yönetmeliği'nin anabilim dalı ve bilim dalı akademik kurul ve başkanlarına yüklemiş olduğu yetki ve görevler afiliasyon yönetmeliğinde yok hükmündedir.

Yasal Bir Hak Yönetmelikle Yok Edilebilir Mi?

Bilimsel araştırma eğitimden sonraki en temel görev olup üniversite misyonu ve ülkemizin kalkınması adına son derece önem taşımaktadır. Gerek araştırmaların ve gerekse uzmanlık öğrencilerinin tez çalışmalarının desteklenmesinde temel kaynak döner sermaye gelirlerinden BAP birimine aktarılan kanuni paydır. 16 Haziran 2017 tarihinde çıkarılan afiliasyon yönetmeliğinde 2547 sayılı yasanın 58'inci maddesinde öngörülmüş olan

ve önceki yönetmeliklerde yer alan BAP payı, Bakanlık Merkez Payı korunduğu halde, yönetmelikten çıkarılmıştır. Bilimsel araştırmaların yanı sıra uzmanlık eğitimini de ciddi anlamda zora sokan bu durum, Sağlık Bakanlığının ne ölçüde tek yanlı davrandığının ve sağlık hizmet sunumu dışında bir sorumluluk ve kaygı taşımadığının tipik örneğidir.

Uygulamada Yaşanan Sorunlar

Afiliasyonla ilgili uygulamalarda yaşanan sorunların temel bir nedeni görev, yetki ve sorumluluklara ilişkin çakışma ve çatışmaları giderecek nitelikte net ve açık tanımlamaların olmamasıdır. Örneğin program yöneticisi ile idari sorumlu arasında eğitim ve hizmet ilişkisinin ne şekilde yürütüleceği belirtilmeden ayrı veya birlikte görevlendirilebilecekleri öngörülmüştür. Anabilim dalı ve bilim dalı başkanlarının durumu ise tam olarak muallakta bırakılmıştır.

Eğitim hizmetlerinin dekanın yetki ve sorumluluğunda yürütüleceği içi doldurulmamış bir hükümdür. Eğitimin gerektirdiği altyapı, araç gereç ve hizmet çeşitliliğinin planlanması gibi temel konularda dekanın hiçbir yetkisi bulunmamaktadır. Afiliasyonun yasa dayanağını oluşturan 3359 sayılı kanunun ek 9'uncu maddesine göre tıpta uzmanlık eğitimi dekanın yetki ve sorumluluğunda yürütülür. Bu kanuna dayanılarak hazırlanmış 16.06.2017 tarihli Afiliasyon Yönetmeliği'nde her bir uzmanlık eğitim programı yürütülen birim için dekan tarafından bir program yöneticisi ile bir idari sorumlunun görevlendirileceği belirtilmiş fakat 8.5.2018 tarihinde yapılan bir yönetmelik değişikliği ile dekanın bu yetkisi kanuna açıkça aykırı şekilde alınarak dekanın görüşüne dahi yer verilmeksizin başhekim devredilmiştir. Aynı kanuni dayanakla birbirine bu derece zıt yönde hükümler içeren bu yönetmeliklere YÖK'ün hangi yönde onay(!) verdiğini anlamak mümkün olmasa da bu durum sorunun köklerine bir nebze de olsa ışık tutmaktadır. Son yönetmelik değişikliği tıp fakültesi dekanını eğitimin yürütücüsü konumundan uzaklaştırarak adeta bir noter konumuna indirgemekte, bunun yanı sıra sağlık bakanlığının kendisine verilmiş olan yönetmelik çıkarma yetkisini ne ölçüde usulsüz ve keyfi kullandığını da açıkça ortaya koymaktadır.

Uzmanlık eğitimi hasta hizmet sunumu ve nöbetler de dahil olmak üzere teorik ve uygulamalı tüm aktiviteleri kapsayan,

ortalama 4-5 yıl süren bir süreçtir. Eğitim ve idari sorumluların ayrı düşünülmesi gerçekçi olmadığı gibi birer yıllık görevlendirmelerle müfredat hazırlanması, eğitimin planlanması, uzmanlık öğrencilerinin takip ve değerlendirmesi mümkün değildir.

Afiliye hastanelerin öncelikli görevi sağlık alanında nitelikli insan gücünü yetiştirmek, yani eğitim yapmaktır. Programlanmış ders ve faaliyetler dışında usta çırak ilişkisiyle tecrübe ve örtük bilgilerin aktarımında eğitim ortamını şekillendiren kurumsal değerler, karşılıklı iletişim ve etkileşim, dayanışma ve ekip faaliyeti, olumlu rol modeller, motivasyonun üst seviyede tutulması son derece önemlidir. Eğitim tarım faaliyeti gibi dönemsel olsa da kurumsal değerler toprak yapısının oluşması gibi ancak uzun bir birikimin sonucudur. Bu yönden değerlendirildiğinde afiliye hastaneler mevcut haliyle farklı kurumsal kültürler, birbiriyle çatışan görevler, eğitim ortamıyla uyumsuz ve afiliasyondan hoşnutsuz kişiler... Bakımdan tam bir kaos ortamı oluşturmaktadır.

Aynı kurum içinde iki farklı idari yapının mevcudiyeti de pek çok pratik soruna (disiplin işlemleri, görevlendirmeler, izinler, idari soruşturmalar, hasta şikayetleri...) neden olmaktadır.

Afiliasyonla ilgili mevcut düzenlemeler, eğitim, araştırma ve hizmetle ilgili önem sıralamasını tersine döndürmekte, öğretim üyelerinin eğitici ve araştırmacı rollerini aşağıya çekmektedir.

Sağlık Bakanlığı kadrosuyla uzmanlık eğitimi yapanlara ek yükümlülük getirilmesi ciddi adaletsizliğe yol açtığı gibi üniversite açısından da mağduriyet nedeni olmaktadır. Sağlık Bilimleri Üniversitesi'nin kurulmasıyla birlikte Sağlık Bakanlığı'nın bundan böyle bizzat uzmanlık eğitimi vermesi söz konusu olmadığına göre bu çelişkinin hala devam etmekte olmasını (eğitim faaliyeti olmayan bir kuruma öğrenci kontenjanı verilmesi) anlamak mümkün değildir. Diğer yandan son yönetmelikle kanuni bir hak olan BAP payının kesilmesiyle de uzmanlık öğrencilerine tez yaptırılması zorlaşmıştır.

Sonuç

Afiliasyon her iki tarafın hukukunu gözetken, dengeli ve uygun bir düzenleme ile sinerji oluşturabilir ve böylece var olan sorunların çözümünün de ötesinde önemli imkân ve fırsatlara dönüşebilir.

Ancak, mevcut uygulamada olduğu gibi tek taraflı bir tasarrufa dönüştüğünde çatışmaları körükleyerek, enerji israfına dönüşebilmektedir. Bu durumun esas nedeni düzenlemenin ağırlıklı olarak Sağlık Bakanlığına bırakılmış olması ve YÖK'ün üniversitelerin hukukunu yeterli temsil edememesidir.

Çatıdaki sorunlarla boğuşmak yerine buna neden olan temeli düzeltmek, yani atılan taş değil, taşı atana yönelmek gerekir. Bu anlamda iki temel öneri üzerinde düşünülmesi uygun olacaktır. Birincisi, Sağlık Bakanlığı kendi asli fonksiyonlarına dönerek, eğitim alanından çekilmelidir. İkincisi, YÖK görev ve sorumluluklarını etkin şekilde yapabileceği, güçlü bir yapıya kavuşturulmalı veya Cumhurbaşkanlığı sistemiyle de uyumlu şekilde bir "Yükseköğretim Bakanlığı" kurulmalıdır.

Kaynaklar

- 1219 Sayılı Tababet ve Şuabatı San'atlarının Tarzı İcrasına Dair Kanun. 11 Nisan 1928.
- 2547 Sayılı Yükseköğretim Kanunu. 04.11.1981.
- 3359 Sayılı Sağlık Hizmetleri Temel Kanunu. 15 Mayıs 1987.
- 663 Sayılı Sağlık Bakanlığı ve Bağlı Kuruluşların Teşkilat ve Görevleri Hakkında KHK. 2 Kasım 2011.
- Güven, M. Türkiye'de ve Dünya'da Tıpta Uzmanlık Eğitimi; Yetki, Sorumluluk, İşleyiş. TUEK 2016 Tıpta Uzmanlık Eğitimi Kalite Çalıştayı. Sağlık Bilimleri Üniversitesi 26-27 Mayıs 2016 İstanbul.
- Öztürk, R. Tıpta Uzmanlık Eğitiminde Sorunlar ve Çözüm Önerileri.
- Sağlık Bakanlığı ve Bağlı Kuruluşlarına Ait Kurum ve Kuruluşlar ile Devlet Üniversitelerinin İlgili Birimlerinin Birlikte Kullanımı ile İş Birliği Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik. 16 Haziran 2017
- Sağlık Bakanlığı ve Bağlı Kuruluşlarına Ait Kurum ve Kuruluşlar ile Devlet Üniversitelerinin İlgili Birimlerinin Birlikte Kullanımı ile İş Birliği Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik'te Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik. 8 Mayıs 2018
- Samastı, M. Tıpta Uzmanlık Eğitiminin Sorunları; Ortak Kullanılan Kurumlardan Bakış. TUEK 2016 Tıpta Uzmanlık Eğitimi Kalite Çalıştayı. Sağlık Bilimleri Üniversitesi 26-27 Mayıs 2016 İstanbul.
- SD Sağlık Düşünce ve Tıp Kültürü Dergisi. 45:88-93 Aralık-Ocak-Şubat 2017-2018.
- T.C. Danıştay Birinci Dairesi Karar No: 2006/545.
- T.C. Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu. YD İtiraz No: 2015/1220
- TUEY Tıpta ve Dış Hekimliğinde Uzmanlık Eğitimi Yönetmeliği. 26 Nisan 2014
- Türkiye Cumhuriyeti Anayasası. 18.10.1982
- Üniversitelerde Akademik Teşkilat Yönetmeliği. 18.02.1982
- Vakıf Yükseköğretim Kurumları ile Özel Hastanelerin İşbirliğine İlişkin Usul ve Esaslar. YÖK 19.04.2012